

Naturmangfoldvurdering

Gang- og sykkelsti Børdalsmoen - Tyrimyra, Hønefoss

Oppdragsgiver: Bokvalitet tomtebank AS
Dato: 12.11.24
Utarbeidet av: Anniken Torset

Prosjektnummer
Versjonsnummer
Kontrollert av:

2213526
1
Solveig Kolberg

Energi, Miljø &
Bærekraft

1 Innledning

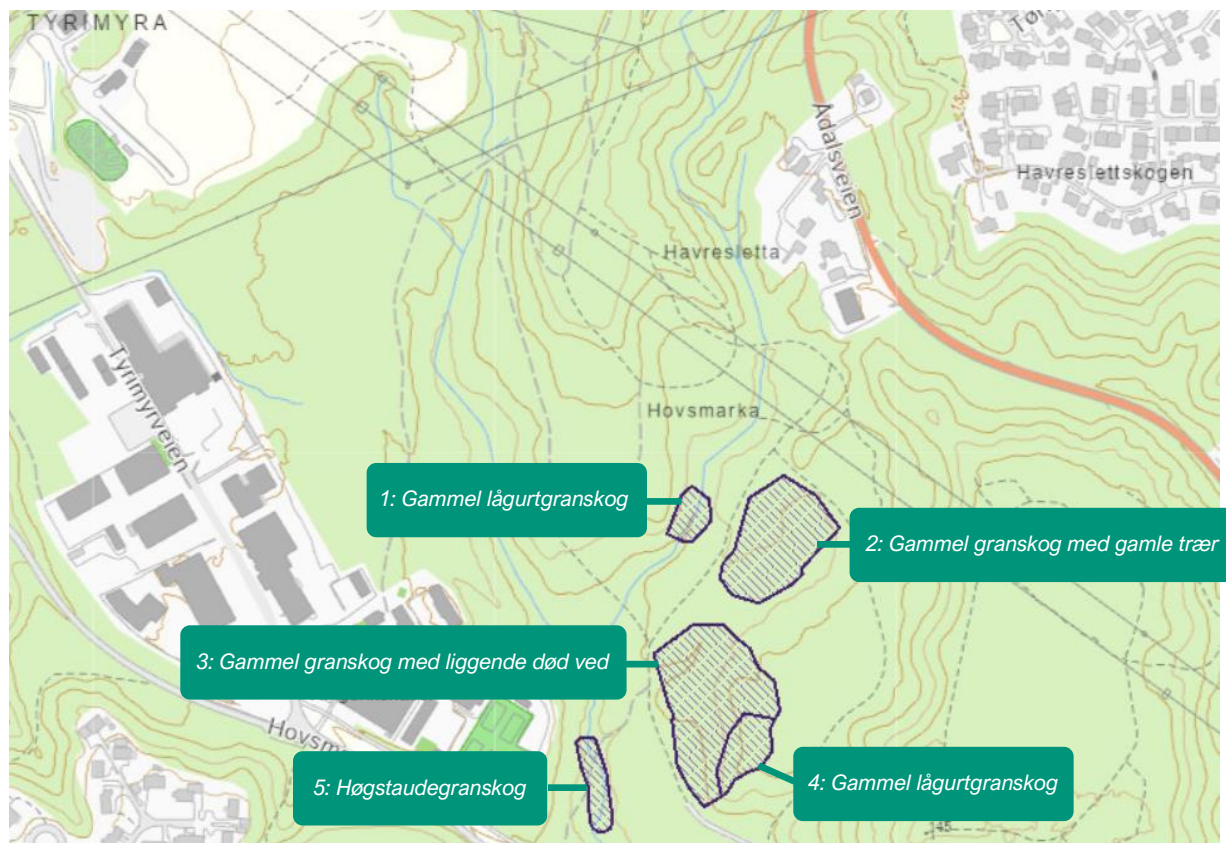
I forbindelse med detaljregulering av Børdalsmoen, som i områderegulering 381 Treklyngen er avsatt til industriformål, har Ringerike kommune stilt rekkefølgekrav om etablering av gang- og sykkelsti gjennom planområdet.

Kommunen har i den forbindelse også stilt krav om utredning av naturmangfold, ref. referat fra oppstartsmøtet.

Denne utredningen er basert på gjennomgang av offentlig tilgjengelige naturdata hentet fra Naturbase, Artskart og NiN-web, samt befarings i området 1. november 2024.

2 Naturtyper

Dekningskart for Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks viser at hele området ble NiN-kartlagt i 2019. I forbindelse med kartleggingen ble det utfigurert flere verdifulle granskogstyper med sentrale økosystemfunksjoner som bør hensyntas. Av disse er ingen av naturtypene truet, men høgstaudegranskog er en nær truet naturtype.

Figur 1: Naturtyperegistreringer i området iht. Miljødirektoratets instruks. Kilde: Naturbase

2.1 Naturtypelokalitet 1

Naturtypelokalitet 1 er registrert som gammel lågurtgranskog. Tilstand er vurdert til god, men naturmangfold er satt til lite grunnet områdets størrelse. Dette skyldes at mindre områder ofte har et mindre artsmangfold og færre truede arter enn større områder.

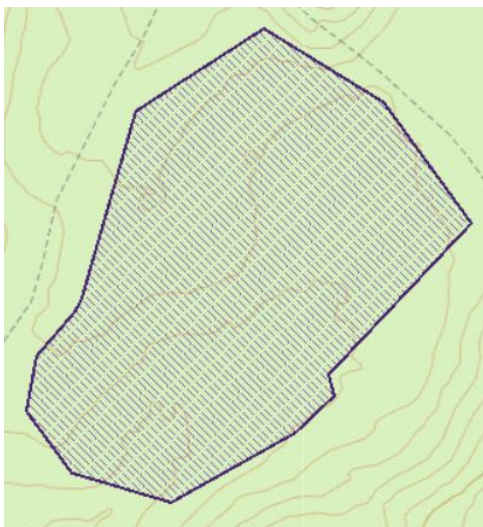
Gammel lågurtgranskog er i særlig grad forbundet med truede og nær truede sopparter, og bekkekløfter som i naturtypelokalitet 1 er ofte særlig rike. De fleste sopparter kartlegges best i august-september, men lokaliteten ble kartlagt i juli. Grunnet potensialet naturtypen har som levested for truede og nær truede arter anbefales det å legge turstien utenom området.

Figur 2 og 3: Gammel lågurtgranskog i naturtypelokalitet 1

2.2 Naturtypelokalitet 2

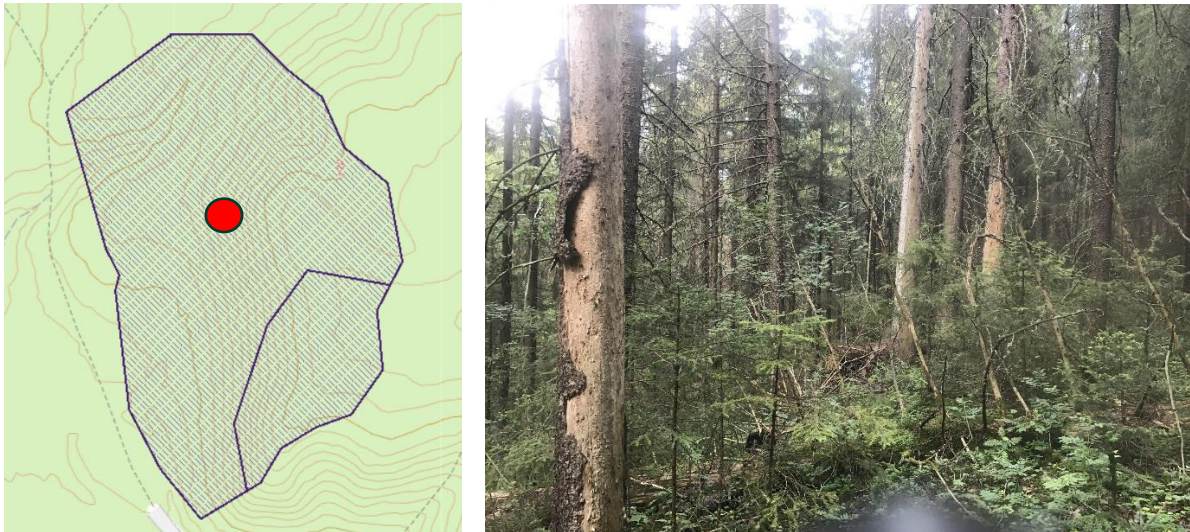
Naturtypelokalitet 2 er registrert som gammel granskog med gamle trær. Tilstanden er satt til god og naturmangfold er satt til moderat grunnet områdets størrelse. Naturtypen kan være levested for en rekke truede sopp, lav og insekter. Det er særlig de eldste trærne og områder rundt disse, samt liggende og stående død ved som bør hensyntas spesielt.

Figur 4 og 5: Gammel granskog med gamle trær i naturtypelokalitet 2

2.3 Naturtypelokalitet 3

Naturtypelokalitet 3 er registrert som gammel granskog med liggende død ved, men bilder fra kartleggingen viser at det også er (les: var, se kap. 3) en god del stående død ved i området. Tilstand er satt til god og naturmangfold til moderat grunnet områdets størrelse.

Figur 6 og 7: Naturtypelokalitet 1 registrert som gammel granskog med liggende død ved

2.4 Naturtypelokalitet 4

Naturtypelokalitet 4 er registrert som gammel lågurtgranskog. Tilstanden er vurdert til god og naturmangfold til lite grunnet områdets størrelse. Se naturtypelokalitet 1 for mer informasjon om naturtypen.

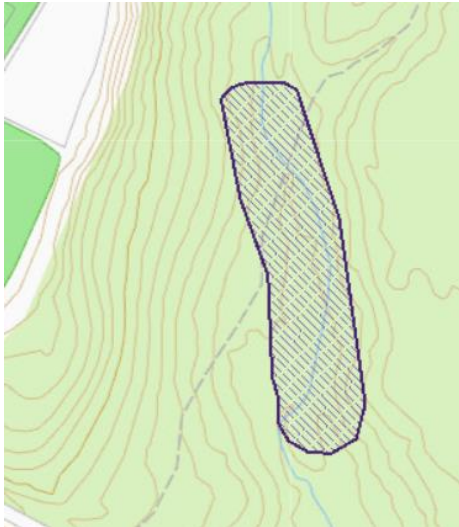

Figur 8 og 9: Naturtypelokalitet 4 registrert som gammel lågurtgranskog

2.5 Naturtypelokalitet 5

Naturtypelokalitet 5 er registrert som høgstaudegranskog. Tilstanden er satt til dårlig da lokaliteten domineres av yngre produksjonsskog, og naturmangfold er satt til lite grunnet områdets størrelse. Høgstaudegranskog er en nær truet naturtype og naturtype med sentral økosystemfunksjon, men det er generelt få rødlistede høgstauder. Det fins imidlertid enkelte

truede sopp og karplanter med en svakere tilknytning til naturtypen, uten at slike er registrert eller kartlagt i området.

Figur 10 og 11: Naturtypelokalitet 5 registrert som høgstaudegranskog

2.6 Rødlistearter

I området er det funnet flere truede og nær truede arter med tilknytning til gammel skog. Registreringene under er hentet fra Artskart og stammer primært fra kartlegginger utført av NMBU og Norsk entomologisk forening. Selv om registreringene er gjort i gitte punkt, trolig ved fellefangst, må det antas at disse artene lever på gamle trær og stående og liggende død ved flere steder i området.

Harekjuke (NT)

Rett nord for naturtypelokalitet 3 ble det i 2023 registrert harekjuke. Arten er nær truet og forbundet med gammel granskog. Fruktlegemet utvikles vanligvis først når grana er død.

Atomaria nigriventris (VU)

Fuktbillen *Atomaria nigriventris* er registrert som sårbar (VU) i Norsk rødliste for arter, og ble registrert like nord for naturtypelokalitet 2 i 2014. Arten er forbundet med gammel skog og lever av råtnende plantedeler.

Bjørkepraktbille (NT)

I 2020 ble det registrert bjørkepraktbille like nord for område 2. Arten lever på nylig døde bjørkegreiner, fortrinnsvis i varme solhellinger.

Dasytes fuscus (NT)

Børstebillen *Dasytes fuscus* er nær truet (NT) og ble registrert i området i 2014. Arten er forbundet med gamle furutrær og larvene lever gjerne som rovdyr i veden eller under barken på disse.

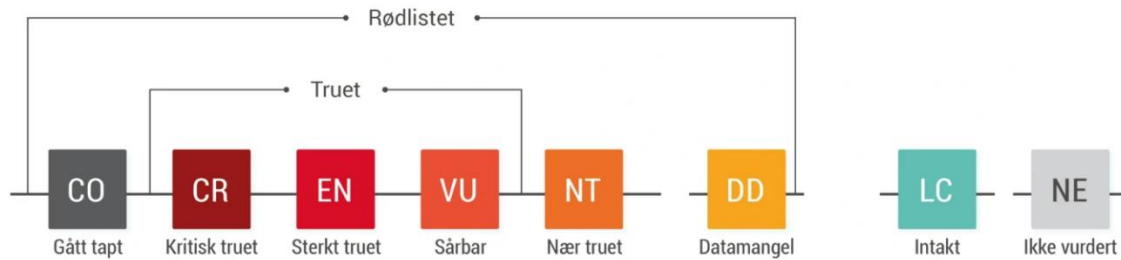
Granråtevedbille (NT)

Granråtevedbille er en nær truet (NT) art, og er registrert like nord for naturtypelokalitet 2 i 2013. Arten lever på råtnende og gjerne rødmorken gran.

Rustkjeglebie (VU)

Rustkjeglebie er en sårbar art (VU) og ble registrert nord for naturtypelokalitet 2 i 2013. Arten er en cleptoparasitt med to kjente verter; *Anthophora furcata* og *A. quadrimaculata*. Den mest

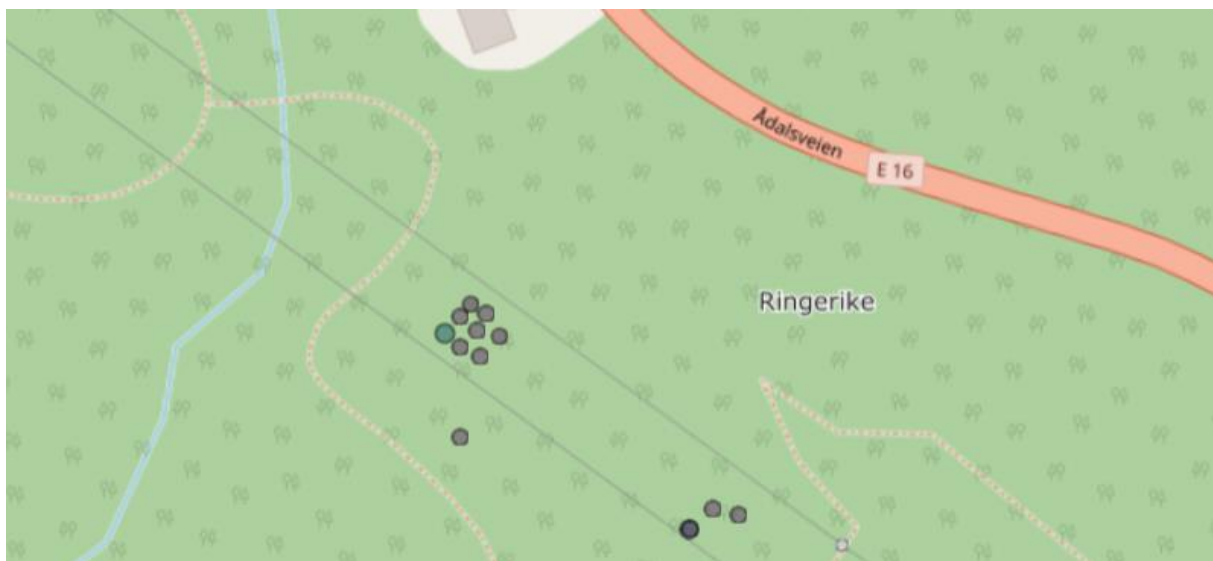
vanlige av verstsartene, *Anthophora furcata*, bygger reir i hulrom i død ved og livnærer seg på pollen fra Lamiaceae-arter. Derved er tilstedeværelse av gamle trær og arter i Lamiaceae-familien (særlig skogsvinerot) noen av de viktigste forutsetningene også for rustkjeglebie.

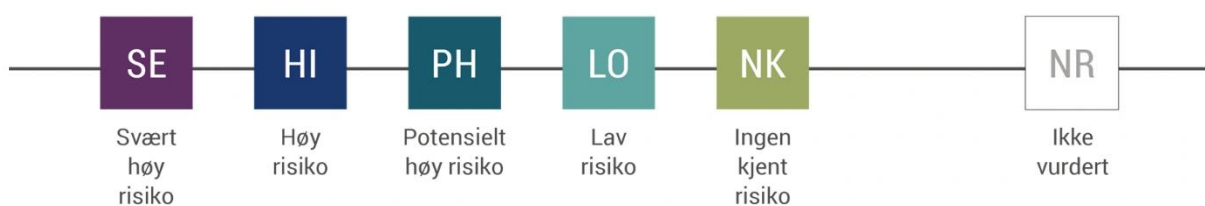
Figur 12: Forklaring til rødlistekategorier. Kilde: Artsdatabanken

2.7 Fremmede arter

I Artskart ligger det inne flere registreringer av fremmede arter, men det er ikke registrert fremmede arter i noen av naturtypelokalitetene. Området med registrerte fremmede arter ligger like sør for Havresletta og inneholder registreringer av kanadagullris (SE), buskhyll (SE), samt billen *Acrotrichis cognata* (PH). Nærmere bebyggelsen rundt Ringerikshallen er det i tillegg registrert hagelupin (SE) og vinbergsnegl (HI). Dette er et område som ligger utenfor den planlagte stien, men som det uansett bør rettes oppmerksomhet mot i forbindelse med arbeider og planlegging av arbeider.

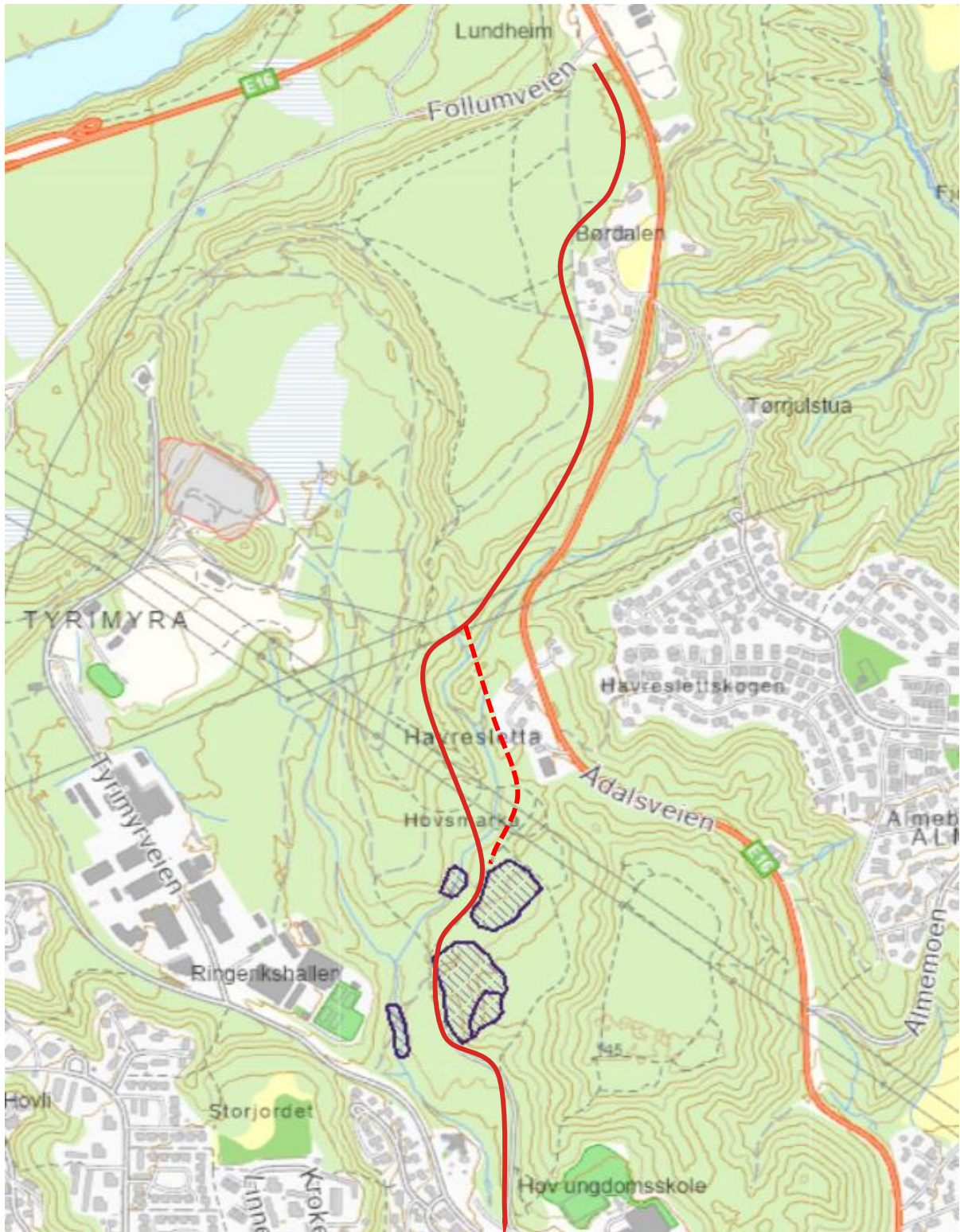
Figur 13: Registreringer av fremmede arter i tiltaksområdet

Figur 14: Forklaring til fremmedartskategorier

3 Befaring

Befaringen ble gjennomført fredag 1. november sammen med Hans Erik Gamkinn, som representant for grunneierne (forslagstiller til detaljreguleringen). Det har vært foreslått flere traseer, men ved befaring fulgte vi den senest foreslåtte ruten, tegnet inn på kart under. Stiplet linje viser alternativ vest vs. øst for bekken.

Figur 15: Foreslått trase for gang- og sykkelsti gjennom området

3.1 Beskrivelse av traseen

Første del av traseen (fra nord) går gjennom et område med unge trær og oppslag, primært av furu, bjørk, rogn og selje. Området ble hugd få år tilbake og bærer preg av dette. Videre går traseen forbi flere boligfelt og er tenkt lagt i en bratt skråning langs E16. Her er det i dag en god del vinfallen gran, samt enkelte gamle furutrær. Traseen kommer etter hvert ut til område som er flatehugd på begge sider av bekk. Det er usikkert hvilken side av bekken traseen skal følge, men trolig kan det bli snakk om kryssing av bekken for å sikre påkobling fra boligfelt på Havresletta. Fra naturtypelokalitet 2 og videre sørover følger traseen eksisterende sti- og veinett frem til Hov ungdomsskole.

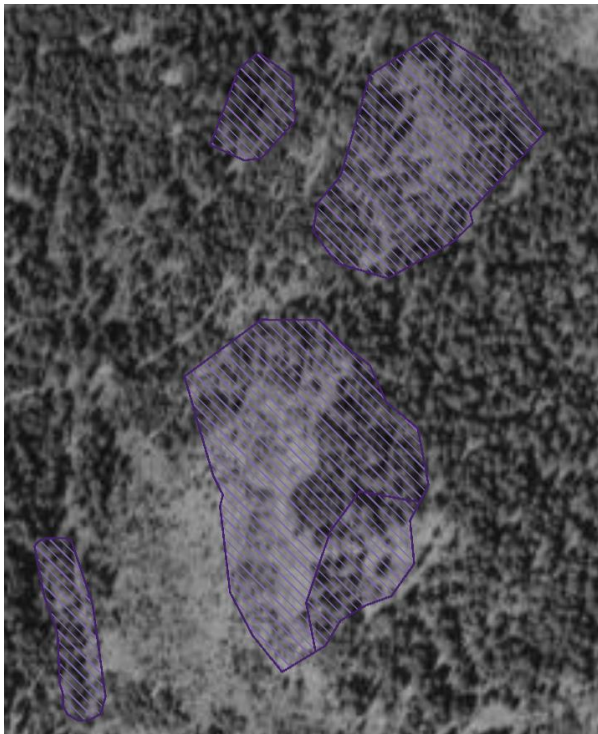
3.2 Naturtyper

Ruten unngår samtlige naturtypelokaliteter, men det må bemerkes at naturtypelokalitet 3 og 4 er utgått pga. flatehugst. Det står igjen noen få enkelttrær i området, men ingen som tilfredsstiller minstekrav for alder ut ifra visuell bedømming og vurdering av historiske flyfoto.

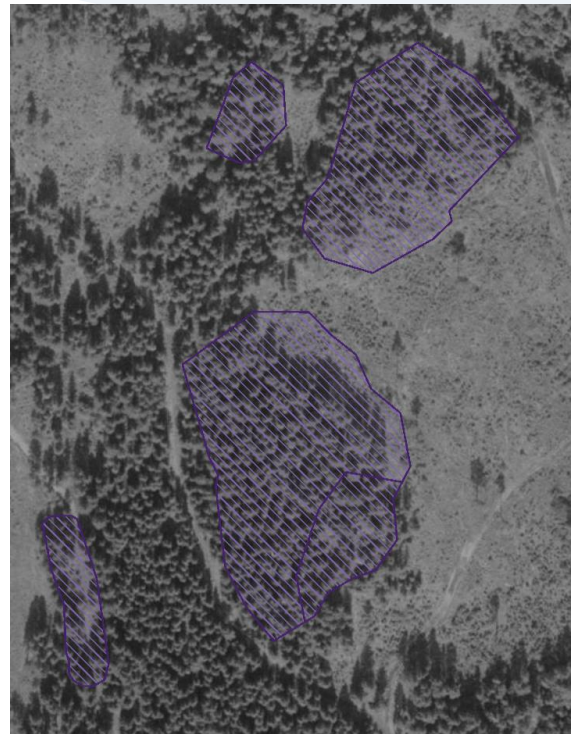

Figur 16: Naturtypelokalitetene 3 og 4 er utgått pga. flatehugst

Både naturtypelokalitet 3 og 4 og naturtypelokalitet 2 burde trolig vært utfigurert med en annen utstrekning. Hos gran er minstekrav for å defineres som gammelt tre 200 år. Flyfoto fra hhv. 1947 og 1983 viser at deler av skogsområdene er hugd en eller flere ganger i løpet av de siste 80 årene. Det kan likevel ikke utelukkes at noen få enkelttrær kan ha tilfredsstillende alder for å defineres som gamle grantrær, og funn av rødlistearter i området som forbindes med gammel granskog kan også tyde på dette.

Figur 17: Flyfoto 1947. Kilde: Finn.kart

Figur 18: Flyfoto 1983. Kilde: Finn.kart

3.3 Fremmede arter

Spredning av fremmede arter viste seg betydelig mer omfattende enn det som fremgår av kartgrunnlaget beskrevet i kap. 2.3. Kanadagullris er den mest fremtredende arten og det er betydelig spredning langs store deler av traseen.

Figur 19: Det er betydelig spredning av kanadagullris i hele planområdet og særlig langs turstinnett og skitrase.

3.4 Vassdrag

Fra Havresletta og sørover går traseen langs en bratt skråning i overkant av bekk med årssikker vannføring. Sør for Havresletta er mye av skogen tatt ut og bekken, som kan høres sildre under, er fylt igjen med skogsavfall. Verken bekken eller kantsonen er hensyntatt, noe som er klare brudd på vannressurslovens § 11 om ivaretagelse av kantvegetasjon og forskrift om fysiske tiltak i vassdrag § 1. Tiltaket har og kan få alvorlige konsekvenser for livet i og rundt bekken, og vil gi økt risiko for erosjon og utglidninger.

Figur 20: Bekk gjennom området er fylt igjen med hogstavfall

4 Samlet vurdering

Planområdet består i stor grad av oppslag/ungskog og plantet granskog, men det er også enkelte gamle trær langs traseen. Det er registrert flere rødlistede arter i området, med både direkte og indirekte tilknytning til gamle trær. Området har betydelige innslag av fremmede arter, og da særlig kanadagullris. Planlagt trase går delvis langs bekk, der kantsonen er fjernet og bekken er fylt opp av skogsavfall, som delvis hindrer frie vannveier. Ved etablering av ny gang- og sykkelsti er det i særlig grad viktig å hensynta bekk og gamle trær, samt unngå videre spredning av kanadagullris og eventuelt andre fremmede arter som det ikke var mulig å identifisere grunnet befarings sent på høsten.

Anbefalinger

Følgende tiltak anbefales for å skåne naturverdiene i området:

- Det bør unngås å gjøre inngrep i naturtypelokalitet 1 med gammel lågstaudegranskog særlig med tanke på potensialet for rødlistet sopp, grunnet lokalitetens begrensede størrelse og fordi det går en bekk gjennom området. Det bør også unngås å gjøre inngrep i delområde 5, registrert som høgstaudegranskog. Også denne lokaliteten er i direkte tilknytting til bekk. Foreslått trase berører ingen av disse lokalitetene.
- For de deler av traseen som går i skråning og langs bekk bør erosjonsrisiko vurderes nærmere før etablering av gang- og sykkelsti.
- Hogstavfall i bekkeløpet bør fjernes og kantsonen restaureres/revegeteres.
- Gamle trær og stående død ved bør bevares i området som helhet og stien bør legges utenom disse. Stien bør ikke legges i dryppsonen til gamle trær og ikke nærmere enn fem meter fra stammen.
- Liggende død ved er viktig for en rekke arter. Greiner kan fint fjernes, men større læger bør legges tilbake på skogbunnen, utenfor traseen.
- I forbindelse med arbeidene må det settes i verk risikoreduserende tiltak for å hindre spredning av fremmede arter inn i, ut av eller til nye deler av området. Det er særlig viktig å ha en plan for håndtering av masser.

5 Kompenserende tiltak

Hvis det ikke lar seg gjøre å følge alle anbefalte tiltak bør følgende kompenserende/skadereduserende tiltak gjøres for å bevare naturmangfoldet:

- Ved felling av gamle trær bør kvist fraktes ut av området, mens større læger får ligge igjen i utkant av stien.
- Stående død ved som må felles for å gjøre plass for stien bør ikke tas ut av området, men legges ned som liggende død ved i utkant av stien.
- Ved felling av eventuelle risikotrær bør det settes igjen høystammer. Derved bevares mye av treets verdi, særlig med tanke på nedbrytere.
- Felling av trær bør fortrinnsvis gjøres vinterstid og unngås helt i fuglenes hekketid mellom 15. april og 15. juli.